

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد علوم و تحقیقات

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان شناسی همگانی (M.A.)

موضوع
رابطه زبان و قدرت در دادگاه های کیفری

استاد راهنما
دکتر فردوس آقاگل زاده

استاد مشاور
دکتر زهرا ابوالحسنی چیمه

نگارنده
مرجان تقی پور

سال تحصیلی
۱۳۸۹ - ۱۳۹۰

فهرست مطالب

چکیده..... ۱

فصل اول: کلیات تحقیق

مقدمه..... ۲

۱-۱ بیان مسئله..... ۳

۲-۱ اهمیت و ضرورت پرسش..... ۳

۳-۱ اهداف پژوهش..... ۴

۴-۱ پرسش های تحقیق..... ۴

۵-۱ فرضیات تحقیق..... ۵

۶-۱ روش تحقیق..... ۵

۷-۱ محدودیت های تحقیق..... ۶

۸-۱ مفاهیم بنیادی..... ۶

۸-۱-۱ اصول همکاری گرایس..... ۶

۸-۱-۲ زبانشناسی حقوقی..... ۷

۸-۱-۳ نوبت سخن..... ۷

۸-۱-۴ اقناع..... ۷

۸-۱-۵ حقوق جزا..... ۸

۸-۱-۶ بازپرسی..... ۸

۸	۷-۸-۱ قتل
۸	۸-۸-۱ متهم
۹	۹-۸-۱ دادرسی
۹	۱۰-۸-۱ قاضی
۹	۱۱-۸-۱ لایحه
۹	۱۲-۸-۱ وکیل مدافع
۹	۹-۱ ساختار پایان نامه

فصل دوم: پیشینه مطالعاتی تحقیق

۱۱	مقدمه
۱۲	۱-۲ معرفی زبانشناسی حقوقی
۱۴	۲-۲ شاخه های زبانشناسی حقوقی
۱۵	۳-۲ نظام حقوقی و دانش حقوقی
۱۵	۱-۳-۲ تحلیل کلام قاضی
۱۶	۲-۳-۲ کیفیت تحقیقات قضایی در ایران
۱۸	۴-۲ وکیل مدافع
۱۹	۵-۲ مروری بر آثار محققان ایرانی
۲۲	۶-۲ مروری بر آثار محققان غیر ایرانی
۲۷	خلاصه

فصل سوم: مفاهیم نظری و روش شناسی تحقیق

۲۸	مقدمه.....
۲۹	۱-۳ تحلیل گفتمان.....
۳۰	۲-۳ زبان و قدرت.....
۳۱	۳-۳ شاخص های زبانشناختی قدرت و عدم قدرت.....
۳۳	۴-۳ نوبت سخن.....
۳۵	۵-۳ شیوه پرسش گری.....
۳۶	۶-۳ انواع پرسش هدایتگر.....
۳۸	۷-۳ اصول همکاری گرایس.....
۴۰	۸-۳ وکیل مدافع و فنون دفاع.....
۴۳	۸-۳ اقناع.....
۴۴	۸-۳ اقناع در دادگاه.....
۴۷	۱۰-۳ روش تحقیق.....
۴۸	خلاصه.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۵۰	مقدمه.....
۵۰	۱-۴ روش های تجزیه و تحلیل.....
۵۱	۲-۴ پیش فرض های تحقیق.....

۵۳.....	۳-۴ پرونده ها
۵۳.....	۱-۳-۴ پرونده شماره ۱
۵۹.....	۲-۳-۴ پرونده شماره ۲
۶۳.....	۳-۳-۴ پرونده شماره ۳
۶۷.....	۴-۳-۴ پرونده شماره ۴
۷۲.....	۵-۳-۴ پرونده شماره ۵
۷۵.....	۶-۳-۴ پرونده شماره ۶
۷۷.....	۷-۳-۴ پرونده شماره ۷
۸۴.....	۸-۳-۴ پرونده شماره ۸
۹۳.....	۹-۳-۴ پرونده شماره ۹
۱۰۰.....	۱۰-۳-۴ پرونده شماره ۱۰
۱۱۶.....	۱۱-۳-۴ پرونده شماره ۱۱
۱۱۹.....	۱۲-۳-۴ پرونده شماره ۱۲
۱۲۷.....	۱۳-۳-۴ پرونده شماره ۱۳
۱۲۹.....	۱۴-۳-۴ پرونده شماره ۱۴
۱۳۶.....	۱۵-۳-۴ پرونده شماره ۱۵
۱۴۶.....	۱۶-۳-۴ پرونده شماره ۱۶
۱۵۲.....	۴-۴ تحلیل و بررسی نقض اصول گرایس در تعامل

۱۵۴.....	۴-۵ تحلیل و بررسی شاخص های زبانشناختی قدرت در تعامل
۱۵۶.....	۴-۶ تحلیل و بررسی شاخص های زبانشناختی عدم قدرت در تعامل
۱۵۷.....	۴-۷ تجزیه و تحلیل سخنان و کیل
۱۵۸.....	۴-۷-۱ لایحه یک
۱۵۹.....	۴-۷-۲ لایحه دو
۱۶۱.....	۴-۷-۳ لایحه سه
۱۶۲.....	۴-۷-۴ لایحه چهار
۱۶۳.....	۴-۷-۵ لایحه پنج
۱۶۳.....	۴-۷-۶ لایحه شش
۱۶۶.....	۴-۸ تحلیل لایحه ها
۱۶۶.....	۴-۹ مکالمات دادگاه
۱۶۶.....	۴-۹-۱ مکالمه یک
۱۶۷.....	۴-۹-۲ مکالمه دو
۱۶۸.....	۴-۹-۳ مکالمه سه
۱۶۸.....	۴-۱۰ تحلیل مکالمات دادگاه
۱۶۹.....	خلاصه

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۷۰.....	خلاصه پژوهش
----------	-------------

۱۷۱	نتیجه گیری
۱۷۳	پیشنهادات
۱۷۳	کاربردهای تحقیق
۱۷۴	کتابنامه
۱۷۴	فهرست منابع فارسی
۱۷۸	فهرست منابع خارجی
۱۷۹	واژه نامه
۱۸۱	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

۱۴.....	جدول ۱-۲
۵۸.....	جدول ۱-۱-۴
۵۸.....	جدول ۲-۱-۴
۵۸.....	جدول ۳-۱-۴
۶۲.....	جدول ۱-۲-۴
۶۲.....	جدول ۲-۲-۴
۶۲.....	جدول ۳-۲-۴
۶۶.....	جدول ۱-۳-۴
۶۶.....	جدول ۲-۳-۴
۶۶.....	جدول ۳-۳-۴
۷۱.....	جدول ۱-۴-۴
۷۱.....	جدول ۲-۴-۴
۷۱.....	جدول ۳-۴-۴
۷۴.....	جدول ۱-۵-۴
۷۴.....	جدول ۲-۵-۴

٧٤.....	جدول ٣-٥-٤
٧٦.....	جدول ١-٦-٤
٧٧.....	جدول ٢-٦-٤
٧٧.....	جدول ٣-٦-٤
٨٣.....	جدول ١-٧-٤
٨٤.....	جدول ٢-٧-٤
٨٤.....	جدول ٣-٧-٤
٩٢.....	جدول ١-٨-٤
٩٢.....	جدول ٢-٨-٤
٩٢.....	جدول ٣-٨-٤
٩٩.....	جدول ١-٩-٤
٩٩.....	جدول ٢-٩-٤
٩٩.....	جدول ٣-٩-٤
١١٥.....	جدول ١-١٠-٤
١١٥.....	جدول ٢-١٠-٤
١١٥.....	جدول ٣-١٠-٤
١١٨.....	جدول ١-١١-٤
١١٨.....	جدول ٢-١١-٤

١١٨.....	جدول ٣-١١-٤
١٢٤.....	جدول ١-١٢-٤
١٢٤.....	جدول ٢-١٢-٤
١٢٤.....	جدول ٣-١٢-٤
١٢٨.....	جدول ١-١٣-٤
١٢٨.....	جدول ٢-١٣-٤
١٢٨.....	جدول ٣-١٣-٤
١٣٥.....	جدول ١-١٤-٤
١٣٥.....	جدول ٢-١٤-٤
١٣٦.....	جدول ٣-١٤-٤
١٤٥.....	جدول ١-١٥-٤
١٤٥.....	جدول ٢-١٥-٤
١٤٦.....	جدول ٣-١٥-٤
١٤٩.....	جدول ١-١٦-٤
١٤٩.....	جدول ٢-١٦-٤
١٤٩.....	جدول ٣-١٦-٤
١٥١.....	جدول ١٧-٤
١٥٣.....	جدول ١٨-٤

جدول ۴-۱۹..... ۱۵۵

جدول ۴-۲۰..... ۱۶۵

مخفف و توضیح کلمات و علامتهای بکار رفته در رساله

کلمه	علامت
قاضی	ق
متهم	م
بازپرس	ب
نقض (اصول گرایس)	#
شاخص های قدرت و عدم قدرت	()
اصول گرایس	{ }

چکیده

پژوهش حاضر به یکی از شاخه های زبانشناسی حقوقی به نام زبان و کلام دادگاه تعلق دارد و در چارچوب شیوه های تحلیل گفتمان، به بررسی روابط قدرت در دادگاه های کیفری ویژه قتل عمد در مشهد می پردازد. در این رساله از چارچوبهای زبانشناختی قدرت و عدم قدرت گیبونز، اصول همکاری گرایس و چارچوب اقتناع هالماری- ورتانن استفاده گردیده می گردد. گردآوری داده ها به روش میدانی و با حضور در دادگاه های ویژه قتل، با مشاهده و ثبت نوشتاری همزمان گفته های شرکت کنندگان در گفتمان یعنی قاضی، متهم و وکیل انجام گرفته که شامل ۱۶ پرونده جاری و ۶ لایحه ارائه شده می باشد. در این پژوهش فرض بر این نهاده شده که قاضی سه اصل کیفیت، شیوه و ارتباط را هیچگاه نقض نمی کند و فقط اصل کمیت بررسی شده و به این نتیجه رسیدیم که در نقض اصول همکاری گرایس، متهم اصل کمیت را با ۶/۰۴٪، اصل کیفیت را با ۱۹/۹۷٪، اصل ارتباط را با ۳۶٪ و اصل شیوه را با ۷/۸۹٪ نقض می کند. قاضی نیز اصل کمیت را با ۲/۹۵٪ نقض می کند که در این خصوص وی یا به بیان داستان و اندرز می پردازد یا به بیان عقاید خودش. بررسی ابزار اعمال قدرت قضات و نحوه دفاع متهمین از بعد زبانشناختی در فرآیند گفتمان دادگاه، با کمک شاخص های زبانشناختی گیبونز و چند شاخص که نگارنده به آنها افزوده است، این نتیجه را در بر دارد که قاضی ۲۰/۲۲٪ از پرسش های القایی و پس از آن حدود ۱۴/۹۱٪ از تهدید، سرزنش، فحش و استهزا استفاده می کند. قاضی ۷/۱۵٪ تکرار داشته و عبارات احتیاط آمیز از سوی متهم در این تحقیق ۱/۳۵٪ و توجیه، طفره، اجتناب، تکذیب یا انکار نیز در سخنان متهم ۳۰/۴۵٪ دیده می شود که میزان قابل ملاحظه ای است. در سخنان متهم که در مرتبه و جایگاه پایین تری از قاضی است، خطاب محترمانه ۶/۹٪ دیده می شود. گاهی در سخنان قاضی نیز بکار بردن خطاب محترمانه را شاهد بودیم که در این تحقیق حدود ۰/۹۸٪ بوده که این اختلاف از نظر آماری معنادار است. قطع سخن متهم از سوی قاضی ۱۰/۶٪ و قطع سخن قاضی توسط متهم ۱/۹۷٪ که معمولاً اعتراض قاضی را بدنبال دارد و این اختلاف از نظر آماری معنادار است. در بررسی لوایح به این نتیجه رسیدیم که وکیل ۸۷/۷۶٪ از روش القا از طریق شواهد حسی و شناختی استفاده می کند که میزان بسیار قابل توجهی است. وکیل از ضمائر شخصی و ملکی اول شخص مفرد ۱۵/۸۲٪، از کلمات تشدیدکننده که آنها را هم نوعی شواهد حسی می توان پنداشت، ۸/۶۳٪، از اصطلاحات حقوقی ۱۰/۰۷٪ و از عبارات محترمانه ۱۷/۹۸٪ استفاده نموده است.

کتابنامه

الف) فهرست منابع فارسی

- استاجی، اعظم (۱۳۸۴)، "زبان‌شناسی قانونی"، مجله زبان‌شناسی، سال ۲۰، شماره دوم، ص ۱۶۳-۱۷۳
- اعرابی، حرمت السادات (۱۳۸۶)، *تجزیه و تحلیل مکالمات بین قاضی، خواهان و خوانده در دادگاه های خانواده تهران*، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور، تهران
- آقاگل زاده، فردوس (۱۳۸۵) "تحلیل گفتمان انتقادی"، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، تهران.
- آقاگل زاده، فردوس (۱۳۸۴)، "زبان‌شناسی قضایی (قانونی): رویکردی نوین در زبان‌شناسی کاربردی"، مجموعه مقاله های نخستین همایش انجمن زبان‌شناسی ایران به کوشش دکتر محمد عاصی، ص ۲۱۵-۲۲۶
- باغینی پور، مجید (۱۳۷۵)، "نگاهی گذرا به جنبه هایی از سخن کاوی"، مجله زبان‌شناسی، سال ۱۳، ش ۲، پاییز و زمستان ۷۵، ص ۱۶-۳۳
- باغینی پور، مجید (۱۳۸۰)، "سخن کاوی انتقادی: تحلیلی کوتاه بر بازتاب قدرت در زبان"، مجله زبان‌شناسی، سال ۱۶، ش ۲، پاییز و زمستان ۸۰، ص ۲-۲۰
- باغینی پور، مجید (۱۳۸۳)، "اقناع و برخی تدابیر آن: بحثی در سخن کاوی انتقادی"، مجله زبان‌شناسی، دوره ۱۹، ش ۳۷، پاییز و زمستان ۸۳، ص ۶۷-۸۸
- بهبودی، سپیده (۱۳۸۶)، *توصیف ویژگی های نحوی و واژگانی متون نوشتاری حقوق مدنی فارسی*، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور، تهران
- بهرامپور، شعبانعلی (۱۳۷۹)، *تحلیل انتقادی گفتمان*، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، تهران
- جعفری لنگرودی، محمدجعفر (۱۳۷۲)، *ترمینولوژی حقوقی*، چاپ ششم، انتشارات گنج دانش: تهران
- جعفری لنگرودی، محمدجعفر (۱۳۸۱)، *مبسوط در ترمینولوژی حقوقی (۵ جلدی)*، چاپ دوم، انتشارات گنج دانش: تهران
- حق نثار فرد، پگاه (۱۳۸۶)، *زبان‌شناسی قضایی: تحلیل گفتمان قضایی*، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران: دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، تهران
- داوودی رئیس، ماندانا (۱۳۸۴)، *تاثیر روابط قدرت بر ژانر دفاع از کودکان بزهکار*، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی: دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، تهران .
- شادبهر، سمیرا (۱۳۸۸)، *پرسش های هدایتگر فارسی: بررسی موردی در زبان‌شناسی حقوقی*، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور: دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، تهران
- شایسته پیران، فاطمه (۱۳۷۵)، *سخن کاوی و تحلیل مکالمه*، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران: دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، تهران

- صفی، نفیسه (۱۳۸۶)، *ویژگی کلامی جمل های میان زنان و مردان در دادگاه ها*، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه دانشگاه پیام نور: دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، تهران
- فتحی، احمد (۱۳۷۹) *فن دفاع*، جلد اول، اشکان، تهران
- فتحی، احمد (۱۳۸۶)، *هنر دفاع*، اندیشه عصر، تهران
- فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹)، *تحلیل انتقادی گفتمان*، ترجمه‌ی فاطمه شایسته پیران و دیگران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، تهران
- شیروی، عبدالحسین (۱۳۸۵)، *کاملترین راهنمای متون حقوقی ۲ (حقوق جزا)*، ملکان، تهران
- کلارک، هربرت. اچ (۱۳۷۹)، *کاربرد زبان و سخنگویان زبان*، ترجمه طهوریان، جواد، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی، به نشر
- کیا، علی اصغر و سعیدی، رحمان (۱۳۸۳)، *مبانی ارتباط، تبلیغ و اقناع*، تهران، انتشارات ایران
- لطفی پور ساعدی، کاظم (۱۳۷۲) " *درآمدی بر سخن کاوی* "، مجله زبانشناسی، شماره اول، ص ۹-۳۹
- محمدی نیا، ایلینا (۱۳۸۳)، " *وکیل از جرم و جنایت دفاع نمی کند، از متهم به جرم و جنایت دفاع میکند* "، روزنامه آفتاب یزد، شماره ۱۳۸۷، سی ام آبان ماه، صفحه ۶
- معماریان، امید. (۱۳۸۳)، *مهارت های ارتباطی در سازمان های غیر دولتی*، تهران، انتشارات برگ زیتون
- منصور، جهانگیر (۱۳۸۲)، *قوانین و مقررات آیین دادرسی کیفری*، چاپ دهم، نشر دیدار، تهران
- میر فخرایی، تژا (۱۳۸۳)، *فرایند تحلیل گفتمان*، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، تهران
- وان دایک، تئون. ای (۱۳۷۸)، *مطالعاتی در تحلیل گفتمان، از دستور متن تا گفتمان کاوی انتقادی*، ترجمه‌ی پیروز ایزدی و دیگران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، تهران

(ب) فہرست منابع خارجی

- Brown, Gillian and Yule, George. (1973). **Discourse Analysis** [7th reprinted], New York, Cambridge University Press.
- Cotterill, Janet. (2003). **Language and Power in Court**, New York, Palgrave Macmillan Co.
- Coulthard, Malcolm and Johnson, Alison.(2007). **An Introduction to Forensic Linguistics: Language in Evidence**. New York, Routledge Co.
- Coulthard, Malcolm. (1992). **On Analysing and Evaluating Written Text**, In Coulthard, Malcolm. (Ed). " Advances in Spoken Discourse Analysis", (1st Ed), London – New York, Routledge.
- Crystal, David. (1987). **The Cambridge Encyclopedia of Language**, Cambridge University Press.
- Fasold, R.W. (2006). **An Introduction to Language and linguistics**, Cambridge: Cambridge University Press.
- Gibbons, John. (2004). **Forensic Linguistics: An introduction to language in justice system** [reprinted], Blackwell Publishing Co.
- Halmari, Helena and Virtanen, Tuija.(2005)."**Persuasion Across Genres : A linguistic approach**", USA, Philadelphia, John Benjamin Publishing Co.
- Hargie, Owen and Saunders, Christens and Dickson, David.(1944)."**Social skills in Interpersonal Communications**", (3rd Eds), New York, Routledge
- McMenamin, Gerald R. (2002). **Forensic Linguistics: Advances in Forensic Stylistics**", USA, Florida, CRC Press.
- Olson, John. (2004). "**Forensic Linguistics: An Introduction to Language, Crime and The Law**, London – New York: Continuum

- Roseberry R.L. and M.Chimombo.(1998). **The Power of Discourse: An Introduction to Discourse Analysis**, Lawrence Erlbaum Associate
- Schane, Sanford and Shuy, Roger W. (2006). **Language and the Law**, London: Continuum
- Scheb, John M.(1999). **Criminal Law** [2nd Eds] USA, Belmont, CA, Wadsworth Publishing Comp.
- Shuy, Roger W. (2006). **Linguistics in the Courtroom**, New York, Oxford University Press.
- Tomas, Linda and Wareing, Shan. (1999). **Language, Society and Power**, London, Routledge.
- Turell , M. Tera and Gibbons, John. (2008). **Dimension of Forensic Linguistics**, USA, Philadelphia, John Benjamin Publishing Co.
- Wardaugh, Ronald. (1990). **An Introduction to Sociolinguistics**, Cambridge, Blackwell Inc.
- Yule, George. (2000). **Pragmatics** [7th reprinted], Oxford University Press.

واژه نامه

Access	دسترسی
Accused	متهم
Ambiguity	ابهام
Authority	اقتدار
Cognitive process	شیوه شناختی
Cooperation principle	اصول همکاری
Avoidance	اجتناب
Correction	تصحیح
Critical discourse analysis	تحلیل گفتمان انتقادی
Criminal law	حقوق جزا
Declaration	اظهارنامه
Defense attorney	وکیل مدافع
Deny	انکار
Discourse analysis	تحلیل گفتمان
Forensic linguistics	زبان‌شناسی حقوقی
Hedges	عبارات احتیاط آمیز
Hesitation	تردید
Homicide	قتل
Implicature	تلویح، مفهوم ضمنی
Inculcation	القایی
Interrogation	بازپرسی
Interrupt	قطع سخن
Judge	قاضی
Language rights	حقوق زبانی
Legal system	نظام حقوقی
Manner	شیوه
Overlap	هم پوشی
Persuasion	اقناع
Plea	زاویه دید
Point of view	لایحه
Presupposition	پیش انگاشت
Pragmatics	کاربردشناسی
Relation	ارتباط

Sensory evidence
Trial
Turn taking

شواهد حسی
دادرسی
نوبت سخن

"Investigating the Relation between Power and Language in Penal Courts"

Abstract

This research belongs to one of the Forensic linguistics branches called in "language and discourse of courtroom" which analyses power relations criminal courts of Mashhad. Three main questions are in this research and to prove the hypotheses, we use the power linguistics framework, Grice cooperation principle and Halmari – Vertanen (2005) persuasion framework. The thesis is based on linguistics means uses by to show their power and the way judge and accused adhere the Grice cooperative principles in their contraction and persuasion strategy that attorney use to convince judges in judicial argumentation. The results are:

1. About Grice principles, accused overturns the quality, quantity, relation and manner respectively 6.04%, 19.97%, 36% and 7.89%. Judge also overturns the quality 2.95%.
2. In using Gibbons(2004) power indicators and 2 more that the writer added them, we can see that judge uses 20.22% inculcative questions, 14.91% threats, blames, ridicules and cursing, 7.15% repetition, 0.98% decent addressing, and the accused uses 1.35% hedges, 30.45% deny, avoidance and stalling, and 6.9% decent addressing . Judge interrupted the accused speech 10.6% and on the other hand, accused interrupted judge 1.97%.
3. Attorney uses 87.76% cognitive processes and sensory evidence, 15.82% first personal singular pronoun, 10.07% legal expressions and 17.98% decent clauses for achieving the persuasive effect.

Marjan Taghipoor